

Ададуров Андрій Володимирович
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

*Науковий керівник – викладач кафедри
кримінального процесу **Бойко О.П.***

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПОНЯТИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Відповідно до п. 25 ч. 1 ст. 3 КПК України поняті є учасниками кримінального провадження. Але якщо поняті є учасниками кримінального провадження їх права та обов'язки повинні бути закріплені в чинному кримінальному процесуальному законодавстві. На сьогодні чинний КПК України не визначає повноважень понять, що призводить до порушень реалізації їх прав та зумовлює необхідність більш поглибленого дослідження та висунення науково обґрунтованих ідей.

Означеною проблемою займалися такі вчені як Ю.П. Аленін, В.П. Бакін, Р.С. Белкін, А.Ф. Волобуєв, Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков.

Так, вчені Є.Д. Лук'янчиков, Б.Є. Лук'янчиков досліджуючи в науковій статті законодавче регулювання інституту понять зазначають що чинний КПК України має прогалини оскільки в 3 главі §5 «Інші учасники кримінального провадження» закріплені права: заявника (ст. 60), цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників (ст. 61, ст. 62, ст. 63, ст. 64), свідка(ст. 65), перекладача (ст. 68), експерта (ст. 69), спеціаліста (ст. 71), секретар судового засідання (ст. 73) та судового розпорядника (ст. 74) Серед інших учасників кримінального провадження не згадується про понятю, що, на їхню думку, є прогалиною законодавства [1].

З вказаною думкою вчених ми також погоджуємося.

Про поняті в чинному КПК України згадується лише у ст. 223 де зазначено, що слідчий, прокурор зобов'язаний запросити не менше двох незаінтересованих осіб (понять) для пред'явлення особи, трупа чи речі для впізнання, огляду трупа, в тому числі пов'язаного з ексгумацією, слідчого експерименту, освідування особи. Винятками є випадки застосування безперервного відеозапису ходу проведення відповідної слідчої (розшукової) дії. Поняті можуть бути запрошені для участі в інших процесуальних діях, якщо слідчий, прокурор вважатиме це за доцільне.

Що стосується окремих слідчих (розшукових) дій, то у зазначеній нормі говориться, що обшук або огляд житла чи іншого володіння особи, обшук

особи здійснюються з обов'язковою участю не менше двох понятих незалежно від застосування технічних засобів фіксування відповідної слідчої (розшукової) дії.

Також у вказаній статті КПК України зазначено, що понятими не можуть бути потерпілий, родичі підозрюваного, обвинуваченого і потерпілого, працівники правоохоронних органів, а також особи, заінтересовані в результатах кримінального провадження. Зазначені особи можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної слідчої (розшукової) дії [2].

Отже, ч.7 ст. 223 КПК України визначає випадки залучення понятих, кількість понятих, та хто не має право бути понятим, не зазначивши при цьому їх прав та обов'язків. На нашу думку слід звернути увагу на ч.7 ст.223 КПК України, а саме: «Зазначені особи можуть бути допитані під час судового розгляду як свідки проведення відповідної слідчої (розшукової) дії» Тобто, законодавець нам вказує на те, що під час судового розгляду поняті можуть залучатися в якості свідків проведення відповідної слідчої (розшукової дії).

Тому ми вважаємо, що поняті в подальшому при судовому розгляді справи, якщо їх залучать в якості свідка можуть користуватися правами та обов'язками свідка визначеними у ст. 66 КПК України.

На нашу думку така прогалина в КПК України є недопустимою та потребує нагального вирішення. Адже учасники кримінального процесу повинні чітко знати свої права та обов'язки.

Так, для усунення вказаної проблеми необхідно у відповідних статтях 65¹, 65² та в 3 главі §5 «Інші учасники кримінального провадження» необхідно закріпити права та обов'язки понятих. Також в КПК України необхідно визначити вік осіб які залучаються в якості понятих та вимоги, які висуваються до вказаних учасників кримінального провадження.

---

1. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б. Є. Законодавче регулювання інституту понятих // Вісник кримінального судочинства. - 2015. - № 2. - С. 57-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkc_2015_2_9.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 із змін., внес. згідно із Законами України: за станом на 24.04.2018 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.